Neuvosto katsoo, että noudatettava politiikka antaa Luxemburgin julkiselle taloudelle hyvät mahdollisuudet selvitä väestön ikääntymisen aiheuttamista ennustetuista kustannuksista. Neuvosto toteaa kuitenkin, että rajatyöntekijöiden lukumäärän kehityksellä on hyvin suuri vaikutus Luxemburgin julkisen talouden kestävyydestä tehtäviin arvioihin. Neuvosto katsoo, että sitoumus säilyttää tasapainossa oleva julkisen talouden rahoitusasema tulevina vuosina on yleisesti ottaen asianmukainen, kun otetaan huomioon väestön ikääntymisen ennustetut vaikutukset julkiseen talouteen; neuvosto pitää hyvinä toimenpiteitä, joilla lisätään kolmannen pilarin yksityisten eläkejärjestelmien houkuttelevuutta.

NEUVOSTON LAUSUNTO,

annettu 7 päivänä maaliskuuta 2003,

Portugalin tarkistetusta vakausohjelmasta vuosiksi 2003–2006

(2003/C 64/02)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 [1], ja erityisesti sen 5 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa,

ON ANTANUT TÄMÄN LAUSUNNON:

Neuvosto tarkasteli 7 päivänä maaliskuuta 2003 Portugalin tarkistettua vakausohjelmaa, joka kattaa vuodet 2003–2006. Tarkistetussa ohjelmassa ennustetaan julkisen talouden rahoitusaseman vahvistuvan tasaisesti vuoden 2002 2,8 prosentin alijäämästä 0,5 prosentin alijäämään suhteessa BKT:hen vuonna 2006. Julkisen bruttovelan ennustetaan laskevan vuoden 2002 58,8 prosentista suhteessa BKT:hen 52,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2006.

Neuvosto toteaa, että uusi tarkistettu ohjelma vastaa yleisesti ottaen vakaus- ja lähentymisohjelmien sisältöä ja muotoa koskevia tarkistettuja käytännesääntöjä. Portugalin hallitus hyväksyi tarkistetun ohjelman 20 päivänä joulukuuta ja esitti sen maan parlamentille. Ohjelmasta käydyn keskustelun jälkeen parlamentti antoi suurella enemmistöllä tammikuun alussa hyväksymistä koskevan julistuksen, jota tuki myös tärkein oppositiopuolue. Tarkistettu ohjelma toimitettiin tämän jälkeen virallisesti komissiolle. Portugalin viranomaiset ovat näin ollen pitäneet kiinni neuvostolle 5 päivänä marraskuuta antamastaan, EY:n perustamissopimuksen 104 artiklan 7 kohdan soveltamiseen liittyvästä sitoumuksesta esittää tarkistettu vakausohjelma ennen vuoden 2002 loppua. Neuvosto katsoo, että tarkistettuun vakausohjelmaan sisältyvät suunnitellut talouspoliittiset toimet ovat yleisesti ottaen vuoden 2002 talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen mukaisia.

Tarkistettuun vakausohjelmaan sisältyvässä makrotaloudellisessa mallissa kokonaistuotannon kasvun ennustetaan kiihtyvän hieman eli 1,3 prosenttiin vuonna 2003 (vuoden 2002 kasvuksi arvioidaan 0,7 prosenttia), mikä näyttää jokseenkin optimistiselta arviolta ottaen huomioon, että talouden toimeliaisuus jatkoi hidastumistaan vuoden 2002 jälkipuoliskolla. Tarkistetussa vakausohjelmassa esitetty ennuste vuosille 2004–2006 vaikuttaa uskottavalta talouskasvun osalta (keskimääräinen vuosikasvu on lähes 3 prosenttia vuodessa). Rakenneuudistukseen liittyvillä suunnitelluilla toimilla pitäisi pystyä luomaan suotuisia tarjontapuolen vaikutuksia, joiden ansiosta talous saa tukea vahvistuneesta viennistä.

Neuvosto katsoo, että viime vuosien inflaatiotason ja todellisen palkkakehityksen huomioon ottaen Portugalin on ehdottomasti saavutettava riittävä ulkoinen kilpailukyky. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää ennen kaikkea maltillista palkkakehitystä ja kestävällä tavalla toteutettua tuottavuuden parantamista, joilla turvataan myös inflaation aleneminen. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että hallitus on antanut ohjeen käyttää vuodesta 2003 alkaen palkkaneuvotteluissa viitearvona euroalueen keskimääräistä inflaatioennustetta sekä jäädyttää useimmat palkat julkisella sektorilla vuonna 2003. Jälkimmäisellä toimenpiteellä pitäisi olla suotuisia oheisvaikutuksia yksityisellä sektorilla.

Portugalin julkisen talouden alijäämä oli 4,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2001, minkä vuoksi neuvosto päätti 5 päivänä marraskuuta 2002, että Portugalissa on liiallinen julkisen talouden alijäämä, ja antoi EY:n perustamissopimuksen 104 artiklan 7 kohdan mukaisen suosituksen. Suosituksessa Portugalin viranomaisia kehotettiin

i) toteuttamaan määrätietoisesti vuoden 2002 talousarviosuunnitelmat, joiden tavoite on alijäämän alentaminen 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen kyseisenä vuotena. Neuvosto asetti määräajaksi 31 päivän joulukuuta 2002, johon mennessä Portugalin hallituksen oli toteutettava kaikki tarvittavat toimet liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi;

ii) hyväksymään ja panemaan täytäntöön tarvittavat julkista taloutta koskevat toimenpiteet, joilla huolehditaan siitä, että julkisen talouden alijäämää supistetaan edelleen vuonna 2003 selvästi 3 prosentin viitearvon alapuolelle suhteessa BKT:hen ja että julkinen velka pidetään alle viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen.

---

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

Neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että alustavien lukujen mukaan julkisen talouden alijäämä aleni ennustettua hitaammasta kasvusta huolimatta alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2002. Neuvosto panee merkille, että Portugali pyrkii määrätietoisesti julkisen talouden vakauttamiseen. Julkisen talouden kehitys osoittautui vuoden 2002 loppua kohti heikommaksi kuin kesäkuussa hyväksytyssä korjatussa talousarviossa ennustettiin, mikä johtui pääasiassa talouden toimeliaisuuden jatkuvasta laantumisesta, mutta osittain myös valtion omaisuuden myynnistä saaduista odotettua alhaisemmista tuotoista. Tämän vuoksi ja alijäämän supistamiseksi neuvoston suosittelemalla tavalla Portugalin viranomaiset toteuttivat vuoden lopussa useita kertaluonteisia toimenpiteitä, joiden arvioidaan tuottaneen lisätuloja noin 1,50 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

Neuvosto toteaa, että vuoden 2003 alijäämätavoitteen – 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen – saavuttaminen on mittava haaste samoin kuin alijäämän saattaminen lasku-uralle. Tähän liittyy kaksi erittäin tärkeää näkökohtaa. Tuoreet tiedot talouden kehityksestä vahvistavat talouden toimeliaisuuden laantuneen selvästi vuoden 2002 jälkipuoliskolla, minkä vuoksi vakausohjelman oletus kokonaistuotannon noin 1,25 prosentin kasvusta suhteessa BKT:hen vuonna 2003 näyttää varsin optimistiselta, ja finanssipolitiikkaa saatetaan joutua kiristämään entisestään. Toisaalta vuonna 2003 on ehkä toteutettava lisätoimia, koska vuonna 2002 toteutettujen kertaluonteisten toimien myönteinen vaikutus hälvenee. Neuvosto kehottaakin Portugalin viranomaisia varmistamaan, että alijäämä pysyy selvästi alle 3 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2003. Julkisen talouden tasapainottomuuksien kestävällä korjauksella voitaisiin edistää luottamuksen palautumista talouden kehitykseen. Lisäksi neuvosto katsoo, että tarkistettuun vakausohjelmaan sisältyvän kattavan ja kunnianhimoisen rakenneuudistusohjelman ripeällä ja määrätietoisella täytäntöönpanolla voidaan lisätä luottamusta, mikä mahdollistaa talouskasvun nopeamman elpymisen.

Neuvosto toteaa, että julkisen talouden rakenteellisen rahoitusaseman ennustettu parantuminen yli 0,50 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodessa, mikä supistaa rakenteellisen alijäämän vuoden 2002 noin 3,50 prosentista suhteessa BKT:hen lähelle tasapainoa vuoteen 2005 mennessä, on yhdenmukainen niiden sitoumusten kanssa, joita Portugali on tehnyt 5 päivänä marraskuuta 2002 annetussa neuvoston suosituksessa. Vuonna 2003 rakenteellinen alijäämä kuitenkin supistuu noin 2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, koska sopeuttamistoimia tehostetaan vuonna 2002 toteutettujen kertaluonteisten toimien korvaamiseksi. Suunniteltu vakauttamisstrategia on siis etupainotteinen ja vakaus- ja kasvusopimuksen tavoitteiden mukainen.

Neuvosto panee myös tyytyväisenä merkille, että valittu vakauttamisstrategia perustuu pääasiassa julkisten menojen hillintään, johon päästään paitsi julkisen sektorin palkkojen tiukemmalla hallinnalla myös kattavalla rakenneuudistusohjelmalla. Tämä strategia noudattaa talouspolitiikan laajoissa suuntaviivoissa esitettyjä yleisiä suosituksia. Neuvosto kehottaa Portugalin viranomaisia varmistamaan, että strategian toteuttaminen korvaa tulonmenetykset, joita aiheutuu asteittain toteutettavasta yritysverotuksen huomattavasta keventämisestä, ja että se myös johtaa lähellä tasapainoa olevaan julkisen talouden rakenteelliseen rahoitusasemaan ohjelmakauden loppuun mennessä. Neuvosto kiinnittää huomiota talousarvioon kohdistuviin potentiaalisiin riskeihin, jotka liittyvät merkittäviin veronalennuksiin, joita ei tasapainoteta julkisten menojen tiukalla rajoittamisella. Tätä taas voitaisiin helpottaa asettamalla menoille ylärajat. Herkkyysanalyysi osoittaa, että jos tarkistettuun vakausohjelmaan sisältyvä hitaan kasvun skenaario osoittautuu oikeaksi, julkisen talouden toteutunut rahoitusasema voi heikentyä merkittävästi, jos sitä ei tasapainoteta harkinnanvaraisilla toimilla. Lisäksi neuvosto vahvistaa, että Portugalin viranomaisten sitoutuminen julkisten tietojen keruun tehostamiseen on olennaista, jos halutaan varmistaa tehokas budjettivalvonta.

Neuvosto panee merkille, että julkinen velka on kasvanut suhteessa BKT:hen viime vuosina, mutta se ei ole ylittänyt 60 prosentin viitearvoa. Neuvosto suhtautuu myönteisesti Portugalin viranomaisten aikomukseen supistaa julkinen velka 52,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2006 mennessä, koska näin voidaan parantaa vuosina 2000–2002 jyrkästi heikentynyttä tilannetta. Julkista velkaa suhteessa BKT:hen supistetaan kasvattamalla asteittain perusylijäämää sekä huolehtimalla siitä, että tulevina vuosina ei toteuteta merkittäviä nettorahoitustoimia.

Portugalin valitsema politiikka voi johtaa tilanteeseen, jossa julkinen talous ei ole kestävällä pohjalla, kun otetaan huomioon väestön ikääntyminen. Jos velkojen vähentämisellä halutaan huomattavasti edistää väestön ikääntymisestä aiheutuvien budjettimenojen kattamista, talousarvion saaminen tasapainoon vuoteen 2006 mennessä on olennaista. Tasapainoon saamisen pitäisi olla osa kolmeen eri linjaan jakautuvaa kunnianhimoista strategiaa taloudelle ikääntymisestä aiheutuvien pitkän aikavälin seurausten korjaamiseksi, ja ylijäämien käyttämisen on ehkä sisällyttävä siihen. Vakaa julkinen talous mahdollistaa pitkällä aikavälillä velkasuhteen huomattavan pienenemisen ennen kuin väestön ikääntyminen alkaa vaikuttaa talousarvioon. Näin ollen pitkän aikavälin vakauden saavuttamiseksi rakenneuudistukset on toteutettava määrätietoisesti, jotta voidaan hillitä väestön ikääntymisen aiheuttamien menojen kasvua, laajentaa veropohjaa ja lisätä talouden yleistä kasvupotentiaalia.